

Mål C-385/20**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler****Datum för ingivande:**

12 augusti 2020

Hänskjutande domstol:

Juzgado de Primera Instancia n.º 49 de Barcelona (Spanien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

7 juli 2020

Kärande:

EL

TP

Svarande:

Caixabank, S. A.

Saken i målet vid den nationella domstolen

Oskäligen villkor i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter – Domstols ogiltigförklaring – Rättegångskostnader – Fastställande av rättegångskostnader

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Huruvida den nationella lagstiftningen och nationell rättspraxis rörande fastställande av rättegångskostnader är förenliga med rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäligen villkor i konsumentavtal. Rättslig grund är artikel 267 FEUF.

Tolkningsfrågor

1. Utgör artiklarna 6.1 och 7.1 i direktivet hinder för den tolkning av artiklarna 251, 394.3 och 411 i civilprocesslagen som görs i beslutet av den 1 oktober 2019,

enligt vilken det belopp som är föremål för tvisten likställs med tvistens ekonomiska intresse, vilket ger upphov till en sänkning av det arvode som konsumenten har betalat till sin advokat, där grunden utgörs av ett fast belopp (18 000 euro) som enligt lag enbart fastställs för det belopp som inte kan uppskattas och inte för det obestämda beloppet, genom att konsumentens rättsliga och faktiska situation inte kan återställas till den situation som konsumenten hade befunnit sig i om avtalsvillkoret inte hade förelegat, trots att en domstol har slagit fast att villkoret är oskäligt, och eftersom den inte undanröjer ett orimligt processuellt villkor som har samband med en begränsning av kostnaderna, ett undanröjande som skulle tillförsäkra konsumenten lämpliga och effektiva medel för att på ett legitimt sätt kunna utöva sina rättigheter?

2. Utgör artiklarna 6.1 och 7.1 i direktivet hinder för artikel 394.3 i civilprocesslagen i sig, och gör den sistnämnda artikeln det omöjligt eller orimligt svårt att vid domstol hävda de rättigheter som direktivet tillerkänner konsumenter, genom att den begränsning som den artikeln ålägger konsumenten, på så sätt att denne måste stå för en del av sina egna rättegångskostnader, medför att konsumentens rättsliga och faktiska situation inte kan återställas till den situation som konsumenten hade befunnit sig i om avtalsvillkoret inte hade förelegat, trots att en domstol har slagit fast att villkoret är oskäligt, och eftersom den inte undanröjer ett orimligt processuellt villkor som har samband med en begränsning av kostnaderna, ett undanröjande som skulle tillförsäkra konsumenten lämpliga och effektiva medel för att på ett legitimt sätt kunna utöva sina rättigheter?

Anförda unionsbestämmelser

Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal. Skäl 24, artikel 6.1 och artikel 7.1.

Domstolens dom av den 9 december 2003 (C-129/00, ECLI:EU:C:2003:656), av den 5 december 2013 (C-413/12, ECLI:EU:C:2013:800), punkt 30, av den 21 december 2016 (C-154/15, ECLI:EU:C:2016:980), punkterna 53–56 och 61, och av den 13 september 2018 (C-176/17, ECLI:EU:C:2018:711).

Anförda nationella bestämmelser

Civilprocesslagen (Ley de Enjuiciamiento Civil):

”Artikel 243 Fastställande av rättegångskostnader

1. I alla slags mål och instanser ska rättegångskostnaderna fastställas av den domstolssekreterare (Secretario del Tribunal) som medverkat i målet, eller, i förekommande fall, av den justitiesekreterare (Letrado de la Administración de Justicia) som ansvarar för verkställigheten.

...

Justitiesekreteraren ska sänka de arvoden till advokater eller andra experter som inte regleras av en avgifts- eller arvodestaxa, när de yrkade arvodena överstiger den gräns som avses i artikel 394.3 och domstolen inte har bedömt att den part som förpliktats att ersätta rättegångskostnaderna har förfarit på ett vårdslöst sätt.”

”Artikel 394 Rättegångskostnaderna i första instans.

1. I fastställelsemål ska kostnaderna i första instans betalas av den part vars samtliga yrkanden har ogillats, såvida inte rätten anser och motiverar att målet gav upphov till befogad osäkerhet i fråga om rättsläget eller de faktiska omständigheterna.

...

3. När den tappande parten i enlighet med vad som sägs i punkt 1 förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna är han endast skyldig att betala, vad avser den ersättning som utgått till advokater eller andra experter som inte regleras av en avgifts- eller arvodestaxa, ett belopp som motsvarar högst en tredjedel av det belopp som är föremål för tvisten, till var och en av de parter vars rättegångskostnader han är skyldig att ersätta. I detta sammanhang ska yrkanden vars värde inte kan fastställas värderas till 18 000 euro, såvida inte domstolen förordnar annat på grund av målets komplicerade karaktär.”

”Artikel 251 Regler för att fastställa beloppet.

Beloppet fastställs på grundval av det ekonomiska intresse som talan avser, vilket ska beräknas enligt följande regler:

1. Om ett visst bestämt penningbelopp yrkas ska fordringsbeloppet utgöras av det beloppet, och om inget belopp har bestämts, inte ens relativt, ska talan anses avse ett obestämt belopp.

...

8. I mål som rör förekomst, giltighet eller verkan av en obligationsrätt, ska dess värde beräknas på grundval av den totala fordran, även om betalningen av den ska delas upp i avbetalningar. Detta värderingskriterium ska tillämpas i de mål som syftar till att skapa, ändra eller utsläcka en obligationsrätt eller personlig rätt, under förutsättning att ingen annan regel i denna artikel är tillämplig.

”Artikel 253 Fordringsbeloppet

...

3. När käranden inte kan bestämma beloppet, inte ens relativt, på grund av att föremålet saknar ekonomiskt intresse, på grund av att detta intresse inte kan beräknas enligt någon av de lagstadgade reglerna för fastställande av belopp eller på grund av att det inte kan bestämmas vid den tidpunkt då talan väcks, även om

det finns en tillämplig beräkningsregel, ska målet handläggas som ett ordinärt mål.”

”Artikel 411 Bevarande av jurisdiktion

Förändringar som inträffar efter att målet har påbörjats beträffande parternas hemvist, tvisteföremålets lokalisering eller föremålet för tvisten påverkar inte den sakliga eller den territoriella behörigheten, vilka ska fastställas på grundval av det som styrks när målet inleds.”

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i målet vid den nationella domstolen

- 1 EL och TP (nedan kallade kändena) väckte talan vid den hänskjutande domstolen och yrkade att det avtal om hypotekslån som de hade ingått med banken Caixabank, S. A. (nedan kallad svaranden) delvis skulle ogiltigförklaras.
- 2 I den del av talan som rörde beloppet angav kändena att det var obestämt, i enlighet med artikel 253 i civilprocesslagen (Ley de Enjuiciamiento Civil) (nedan kallad LEC). Justitiesekreteraren angav följande i beslutet att utfärda stämning: ”vad beträffar måltypen har kändena i enlighet med artikel 253.2 LEC angett att fordringsbeloppet är obestämt, varför målet ska handläggas som ett ordinärt mål, i enlighet med artikel 249 LEC”.
- 3 Den 29 november 2018 meddelade den hänskjutande domstolen dom i vilken den slog fast att avtalet om hypotekslån delvis var ogiltigt, beträffande de villkor som rörde valutor, och förpliktade svaranden att ersätta rättegångskostnaderna.
- 4 Efter att domstolen hade fastställt att avtalet delvis var ogiltigt på grund av oskäliga villkor, väcktes en sidofråga rörande fastställande av rättegångskostnaderna, vilket ombesörjs av justitiesekreteraren. Genom beslut av den 1 oktober 2019 biföll justitiesekreteraren svarandens överklagande rörande fastställande av rättegångskostnader. I beslutet fann justitiesekreteraren att det belopp som ska ligga till grund när den del av kändens advokats arvode som svaranden ska stå för ska fastställas är 30 000 euro, och att det belopp som ska ligga till grund för sakförarens ersättning är 18 000 euro. Dessa belopp följer av kriterium 15 i Advokatsamfundet i Barcelonas (Ilustre Colegio de la Abogacía de Barcelona) vägledande kriterier rörande mål med obestämt belopp, vad beträffar kändens advokats arvode, och av artikel 394.3 LEC, vad beträffar sakförarens ersättning.
- 5 Kändena har överklagat beslutet av den 1 oktober 2019 till den hänskjutande domstolen, eftersom de anser att den nationella lagstiftning och rättspraxis som beslutet bygger på för att fastställa rättegångskostnaderna, är oförenliga med unionens bestämmelser om oskäliga avtalsvillkor.

- 6 Eftersom den hänskjutande domstolen hyste tvivel om hur den skulle avgöra målet om överklagandet, beslutade den att förklara målet vilande och att hänskjuta dessa frågor till domstolen för förhandsavgörande.

Parternas huvudargument i det nationella målet

- 7 Kärandena anser att denna begäran om förhandsavgörande är av mycket stor betydelse för att säkerställa konsumentskyddet. De menar att en sänkning av rättegångskostnaderna beroende på tvistens ekonomiska intresse (som är bestämt eller obestämt från början) strider mot effektivitetsprincipen, eftersom det medför en betydande börda för konsumenten vad gäller kostnader och dessutom åsidosätter den princip att oskäligen avtalsvillkor inte ska vara bindande som stadfäst i artikel 6.1 i direktiv 93/13/EEG, eftersom den gör det möjligt att ålägga konsumenten att stå för en kostnad som bygger på ett förfarande där ett villkor har förklarats oskäligt. De hänvisar till punkt 61 i domstolens dom av den 21 december 2016, Gutiérrez Naranjo m.fl. (C-154/15, ECLI:EU:C:2016:980), i vilken domstolen slog fast att det inte ska få några negativa följder för konsumenten, vilket innebär att ”konsumentens rättsliga och faktiska situation ska återställas till den situation som konsumenten hade befunnit sig i om avtalsvillkoret inte hade förelegat”.
- 8 Dessutom anser kärandena att en sådan sänkning skulle kunna ge upphov till diskriminering i förhållande till andra konsumenter som inte drabbas av några negativa följder i förfaranden där ett oskäligt villkor förklaras ogiltigt och i förhållande till finansinstitut, vilka i Spanien av tradition har beräknat sina rättegångskostnader på grundval av det totala skuldbeloppet vid utmätning av in-tecknad egendom. Vad beträffar finansinstitut anser kärandena att denna obalans mellan parterna skulle kunna medföra ett upphävande av likvärdighetsprincipen, enligt vilken likartade situationer enligt den nationella rätten (i förevarande fall utmätning av in-tecknad egendom på initiativ av finansinstitut) ska omfattas av motsvarande regler som inte innebär någon mindre gynnsam situation, i det här fallet för konsumenten. De har avslutningsvis anfört att sänkningen av kostnaden för den person som utformat de oskäligen avtalsvillkoren kan utgöra ett incitament för denne att föra in oskäligen villkor i sina avtal med en mängd efterföljande tvister, i stället för att ha en avskräckande verkan.
- 9 Svaranden anser att det inte bör begäras något förhandsavgörande. Enligt svaranden finns det inte några rättsliga oklarheter rörande tolkningen av en viss unionsrättslig bestämmelse och det finns tydliga bestämmelser om det konkreta beloppet för rättegångskostnaderna i den nationella lagstiftningen. Svaranden har också gjort gällande att EU-domstolen saknar behörighet att besvara frågor rörande rättegångskostnader.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 10 För det första anför den hänskjutande domstolen att enligt rättspraxis vid Tribunal Constitucional (Författningsdomstolen) och vid Tribunal Supremo (Högsta domstolen), vilken justitiesekreteraren följde i sitt beslut av den 1 oktober 2019, ska det belopp som är föremål för tvisten fastställas när talan väcks, det vill säga när målet inleds. När beloppet har fastställts och detta har varit otvistigt parterna emellan, bevaras denna processrättsliga omständighet och tillämpas oförändrad i de övriga skedena eller instanserna och parterna får inte ändra detta belopp, som fastställdes slutgiltigt när målet inleddes, när de använder sig av rättsmedlen eller överklagar fastställandet av rättegångskostnaderna. Den hänskjutande domstolen hyser tvivel om huruvida denna rättspraxis är förenlig med unionsrätten.
- 11 Den hänskjutande domstolen undrar således huruvida den omständigheten att käranden anser att beloppet är obestämt och svaranden inte ifrågasätter detta, utgör en egen handling från kärandens sida som innebär att han inte kan fastställa det ekonomiska värdet av yrkandena i samband med överklagandet av fastställandet av rättegångskostnaderna, trots att det kriterium som bygger på det ekonomiska intresse som talan avser är det kriterium som ska ligga till grund för fastställandet av beloppet (artikel 251 LEC), är oförenlig med artiklarna 6.1 och 7.1 i direktiv 93/13/EEG, genom att konsumentens rättsliga och faktiska situation inte kan återställas till den situation som konsumenten hade befunnit sig i om avtalsvillkoret inte hade förelegat, trots att en domstol har slagit fast att villkoret är oskäligt, och eftersom den inte undanröjer ett orimligt processuellt villkor som har samband med en begränsning av kostnaderna, ett undanröjande som skulle tillförsäkra konsumenten lämpliga och effektiva medel för att på ett legitimt sätt kunna utöva sina rättigheter.
- 12 För det andra hyser den hänskjutande domstolen tvivel om huruvida artikel 394.3 LEC är förenlig med artiklarna 6.1 och 7.1 i direktiv 93/13/EEG. Den hänskjutande domstolen undrar huruvida den sänkning av rättegångskostnaderna som den nationella bestämmelsen medger är förenlig med unionsrätten, eftersom denna sänkning medför en begränsning av konsumentens möjligheter att få ersättning med avseende på rättegångskostnader som bygger på expertens rättsstridiga och oskäliga handlande. Den hänskjutande domstolen vill få klarlagt huruvida den nationella bestämmelsen är förenlig med effektivitetsprincipen, det vill säga huruvida den gör det omöjligt eller orimligt svårt att vid domstol hävda de rättigheter som direktivet tillerkänner konsumenter, eftersom den begränsning som bestämmelsen medför för konsumenten, vars rätt har erkänts i domstol, innebär att denne måste stå för en del av den ekonomiska kostnaden för tvisten som orsakats av ett rättsstridigt handlande från expertens sida, vilket också har erkänts i domstol. Detta tar sig uttryck i att denne måste stå för en del av de egna rättegångskostnaderna, vilket inte förefaller rimligt.